

Πρώτη Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχολικής Μονάδας (έτος αναφοράς: 2020-2021)

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

Καταγράφονται συνοπτικά τα χαρακτηριστικά και οι ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας, που κρίνονται σημαντικά για την αποτύπωση της εικόνας του σχολείου

A. Ταυτότητα της σχολικής μονάδας

Το σχολείο μας, **το 18^ο Νηπιαγωγείο Αγρινίου**, όπως κάθε σχολείο, λειτουργεί σε μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, έχοντας ιδιαιτερότητες, που το διαφοροποιούν ενδεχομένως και από ένα σχολείο που βρίσκεται γεωγραφικά πολύ κοντά του. Αυτό αφορά τόσο τους/τις εκπαιδευτικούς όσο και τις οικογένειες μαθητών και μαθητριών καθώς αποτελούν ένα πολυσύνθετο μωσαϊκό που απαρτίζεται από πληθυσμούς πολυποίκιλων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και μορφωτικών χαρακτηριστικών, καθώς και από ένα σημαντικό ποσοστό ευπαθών και ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (ρομά, αλλοδαποί, παιδιά με ιδιαιτερότητες). Σε κάποια σημεία οι ιδιαιτερότητες αυτές είναι πιο έντονες.

Κρίνουμε ωστόσο πως τόσο η επίσημη συζήτηση για αυτές τις ιδιαιτερότητες, όσο και οι αποφάσεις για την αξιοποίηση ή την αντιμετώπιση τους είναι προτιμότερο να παραμένουν στο εσωτερικό της σχολικής κοινότητας, με την εξαίρεση βέβαια του επιστημονικού διαλόγου, ο οποίος όμως υπόκειται σε ειδικούς δεοντολογικούς κανόνες. Γι' αυτό επιλέγουμε να εστιάσουμε την προσοχή μας αποκλειστικά στα γενικά χαρακτηριστικά των σχολείων. Με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθούν όλα τα προβλήματα που επιφέρει η δημόσια έκθεση αυτών των ιδιαιτεροτήτων όπως η ωραιοποίηση, ο ανταγωνισμός και, κυρίως, η προσαρμογή της εργασίας μας στις ανάγκες της δημόσιας εικόνας (φαίνεσθαι ή image) και όχι στις ανάγκες των μαθητών μας. Άλλωστε η συζήτηση, η εκτίμηση και η συμφωνία γύρω από τα γενικά χαρακτηριστικά των σχολείων, ή έστω η από κοινού διασαφήνιση των διαφωνιών, εκκρεμεί και η εκκρεμότητα αυτή καθιστά ανεδαφική τη συζήτηση επί των ιδιαιτεροτήτων θέτοντας στο προσκήνιο ζητήματα δευτερεύοντα ή τριτεύοντα και μάλιστα παρουσιάζοντάς τα ως πανάκεια.

Κρίνουμε επίσης ότι η ποσοτική έκφραση αυτών των ιδιαιτεροτήτων, με τη τετραβάθμια κλίμακα, συσκοτίζει τον τεράστιο πλούτο της πραγματικότητας κάθε σχολείου και οδηγεί σε έωλες ιεραρχήσεις και κατηγοριοποιήσεις που αποπροσανατολίζουν τον αναγκαίο δημόσιο διάλογο για την εκπαίδευση. Διευκρινίζουμε λοιπόν ότι η ενδεχόμενη αξιοποίηση της όποιας ποσοτικοποίησης στην οποία οφείλουμε να προχωρήσουμε εξαιτίας της υποχρεωτικής ποσοτικής αποτύπωσης στην εφαρμογή αυτή δεν έχει καμία επιστημονική εγκυρότητα, και σε καμία περίπτωση δεν εκφράζει την πραγματική επιστημονική και επαγγελματική μας κρίση.

B. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία

Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση

(Αξιολόγηση: 4)

B.1.1 Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση

Η διδασκαλία στο νηπιαγωγείο, έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και οργανώνεται γύρω από βασικές αρχές. Κάποιες απ' αυτές, όπως αναφέρονται και στα Προγράμματα Σπουδών, είναι η ενιαιοποίηση της γνώσης, η ανάδειξη του παιχνιδιού σε πυρήνα του όλου προγράμματος, το να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι ικανότητες των παιδιών αυτής της ηλικίας. Επίσης ως βασική αρχή τονίζεται ιδιαίτερα η ανάγκη για την ενεργητική, βιωματική και συνεργατική μάθηση. Σε αυτήν την κατεύθυνση, οι νηπιαγωγοί καθημερινά παράγουν, τροποποιούν και προσαρμόζουν εκπαιδευτικό υλικό. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που προτείνονται ως καταλληλότερες αλλά και βασικές αρχές του προγράμματος, υπονομεύονται στην πράξη από τα πολυπληθή τμήματα. Οι θεσμοθετημένες αναλογίες εκπαιδευτικού/μαθητών δεν ευνοούν την εργασία σε μικρές ομάδες, τη συμπερίληψη, τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική υποστήριξη. Δείχνουν να μη λαμβάνουν υπόψη τα ευρήματα της διεθνούς βιβλιογραφίας, τα οποία καταδεικνύουν τη σύνδεση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της αναλογίας εκπαιδευτικού/παιδιών.

Η πράξη αναδεικνύει την ανάγκη διαφύλαξης του χαρακτήρα του νηπιαγωγείου στην κατεύθυνση της διατήρησης της ολιστικής προσέγγισης της γνώσης. Η ελευθερία του εκπαιδευτικού να επιλέξει, να σχεδιάσει και να υλοποιήσει με ευελιξία μια θεματική ή να συνδιαμορφώσει ένα σχέδιο εργασίας είναι καθοριστικής σημασίας. Απ' την άλλη, τα διακριτά γνωστικά αντικείμενα, η αυστηρά καθορισμένη διδακτέα ύλη, η εφαρμογή συγκεκριμένων προγραμμάτων αντίκεινται σ' αυτήν τη φιλοσοφία. «Αυστηρή κριτική γίνεται από διεθνείς οργανισμούς στην άσκηση αποσπασματικών και απομονωμένων γνώσεων, στην άνευ νοήματος και ενδιαφέροντος για το παιδί άσκηση και καλλιέργεια δεξιοτήτων και στις εξαντλητικές επαναληπτικές εργασίες» ΔΕΕΠΣ Νηπιαγωγείου.

Σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση, τα επιτεύγματα και την πρόοδο των μαθητών, πάγιο εύρημα των σχετικών ερευνών είναι η διαπίστωση ότι καθοριστικότερο παράγοντα για τη σχολική επιτυχία των μαθητών αποτελεί η κοινωνική τους προέλευση. Με δεδομένη την έκταση της φτώχειας στην ελληνική κοινωνία και την ανασφάλεια που αυτή συνεπάγεται γίνεται φανερό ότι η πρόοδος των μαθητών αποτελεί ένα όλο και πιο δύσκολο στοίχημα για τα σχολεία. Τέλος, η μικρή ανταπόδοση που μπορεί πια να εξασφαλίσει μια επιτυχημένη, κοπιαστική και ακριβή εκπαιδευτική σταδιοδρομία, μειώνει τα κίνητρα που παλιότερα εξόπλιζαν τους μαθητές στο μορφωτικό τους αγώνα.

Η υποστήριξη και ένταξη ευάλωτων ομάδων μαθητών/μαθητριών και μαθητών/μαθητριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συναντά ειδικές δυσκολίες, αφού οι σχετικοί θεσμοί, παρά την ανάπτυξη τους, αντιμετωπίζονται ευκαιριακά από το υπουργείο, χωρίς μόνιμους/ες και σταθερούς/ές εκπαιδευτικούς σε οργανικές θέσεις. Το αναμενόμενο αποτέλεσμα δεν μπορεί παρά να είναι κατώτερο των προσδοκιών μιας κοινωνίας που σέβεται το διαφορετικό.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τις καινοτόμες διδακτικές πρακτικές, αυτές δεν αποτελούν μια καθεαυτή αξία, αφού ο καινοτόμος χαρακτήρας μιας παιδαγωγικής πρακτικής δεν αποτελεί καθεαυτή αξία. Μια καινοτόμος πρακτική μπορεί, ανάλογα με το περιεχόμενο της, να είναι αδιάφορη ή ενδιαφέρουσα, μορφωτικά επωφελής, ανούσια ή επιβλαβής, κοινωνικά εξισωτική και συμπεριληπτική ή απορριπτική και μεροληπτική. Οι εκπαιδευτικοί επιχειρούμε, παρά τις δυσκολίες της ύλης και του κοινωνικού ρόλου του σχολείου στην αναπαραγωγή της κοινωνικής ανισότητας, να εισάγουμε στη σχολική καθημερινότητα μορφωτικά επωφελείς και κοινωνικά εξισωτικές πρακτικές. Στην προσπάθεια αυτή η λατρεία της καινοτομίας καθεαυτής, δεν μας βοηθά.

Σχολική διαρροή - φοίτηση

(Αξιολόγηση: 4)

.1.2 Σχολική διαρροή - φοίτηση

Τα προβλήματα στο θέμα αυτό είναι γενικά περιορισμένα, αλλά όχι ασήμαντα, στο δημοτικό σχολείο και στο νηπιαγωγείο. Αφορούν σε μαθητές συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Είναι σημαντικό, οι συνάδελφοι στα νηπιαγωγεία να μην αλλάζουν κάθε χρόνο, να αποτελούν ένα σταθερό σημείο αναφοράς για τα παιδιά αυτά, να εμπιστώνουν στα σχετικά προβλήματα και να συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη κατάλληλων παιδαγωγικών στρατηγικών αντιμετώπισης τους. Ακόμη, στο επίπεδο των κοινωνικών πολιτικών θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια ώστε οι μαθητές των ευπαθών ομάδων να υποστηρίζονται συστηματικά με εστίαση στις ανάγκες τους και όχι ευκαιριακά μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης.

Πέρα όμως από αυτά τα χρόνια προβλήματα φοίτησης, την χρονιά που πέρασε παρουσιάστηκαν και εκείνα που συνδέονται με την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Εκείνα δηλαδή που προέκυψαν από την απουσία του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε πολλά νοικοκυριά και την προκλητικά πενιχρή και απελπιστικά καθυστερημένη κρατική φροντίδα για την σχετική προμήθεια, αλλά κι εκείνα που συνδέονται με την (για διάφορους λόγους) αδυναμία πολλών γονέων να επιβλέψουν και να εξασφαλίσουν την τακτική φοίτηση των παιδιών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα αυτών των προβλημάτων πρέπει να εντοπιστούν, να καταγραφούν και στη συνέχεια να σχεδιαστεί η αντιμετώπισή τους. Όπως επίσης πρέπει να εντοπιστεί, να αναδειχθεί και να αξιοποιηθεί ο τεράστιος διδακτικός και παιδαγωγικός πλούτος που προέκυψε από την προσπάθεια των εκπαιδευτικών να λύσουν μόνοι τους τα καθημερινά προβλήματα της συγκεκριμένης περιόδου. Δυστυχώς μέχρι τώρα καμία σχετική πρωτοβουλία δεν έχει αναληφθεί και την πολιτική ηγεσία του υπουργείου.

Σχέσεις μεταξύ μαθητών / μαθητριών

(Αξιολόγηση: 4)

Στο Νηπιαγωγείο, η ενίσχυση της αλληλεπίδρασης και η καλλιέργεια της συνεργασίας μεταξύ των παιδιών, είναι μέρος των βασικών αρχών που διέπουν το ΔΕΠΠΣ. Είτε μέσα από θεματικές και project με ειδικότερο προσανατολισμό, είτε με την οργάνωση της διδασκαλίας με ομαδο-συνεργατικές μορφές, είτε καθημερινά, με κάθε αφορμή στο πλαίσιο της σχολικής ζωής, η εισαγωγή, εξοικείωση, καλλιέργεια και ενίσχυση της συνεργασίας αποτελεί βασικό μέλημα των νηπιαγωγών. Ωστόσο, πολλά παιδιά με τον ερχομό τους στο νηπιαγωγείο, καλούνται για πρώτη φορά να αλληλεπιδράσουν με ομηλικούς και να συνεργαστούν. Αυτό επιβάλλει τη δημιουργία κουλτούρας συνεργασίας, η οποία δεν μπορεί να αποτελέσει συστηματικό αντικείμενο διδασκαλίας, όσο παράδειγμα καθημερινής πρακτικής βασισμένο στον αλληλοσεβασμό, στην αποδοχή και ενσωμάτωση της διαφορετικότητας. Τα νήπια πρέπει να έχουν τον χρόνο να αλληλεπιδράσουν, να γνωρίσουν, να δοκιμάσουν, να στηρίξουν κι όλα αυτά να έχουν συνέχεια. Η κατάτμηση του προγράμματος σε διδακτικά αντικείμενα, η εισαγωγή νέων αντικειμένων από τρίτα πρόσωπα και η προσαρμογή του ημερήσιου προγράμματος ώστε να εξυπηρετήσουν όλα αυτά, προκαλούν πίεση χρόνου και δε συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Κατά την περίοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης η υποστήριξη και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών υπήρξε εξαιρετικά δύσκολη, αν όχι αδύνατη. Η διαμόρφωση κλίματος αλληλοσεβασμού, εμπιστοσύνης και σεβασμού διαφορετικότητας αποτέλεσε βασική διάσταση στη συγκρότηση του εξ' αποστάσεως παιδαγωγικού διαλόγου. Ωστόσο, η φυσική απομόνωση, η απουσία της φυσικής αλληλεπίδρασης, η διακοπή της επικοινωνίας,

και η ακατάλληλη ώρα διεξαγωγής των μαθημάτων καθιστούν αμφισβητήσιμα τα αποτελέσματα της δημοκρατικής οργάνωσης του παιδαγωγικού διαλόγου.

Σχέσεις μεταξύ μαθητών / μαθητριών και εκπαιδευτικών

(Αξιολόγηση: 4)

Οι τεράστιες προσπάθειες των εκπαιδευτικών να αποκαταστήσουν κάποια επικοινωνία με τους μαθητές τους και μια μορφή λειτουργίας των σχολείων κατά τη διάρκεια της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, η συνεργασία με τους γονείς για την επίλυση πρωτόγνωρων προβλημάτων και η αδιάλειπτη έγνοια για τους μαθητές τους, παρά την ριζική αλλαγή των συνθηκών, συνέβαλαν στην ανάπτυξη σχέσεων σεβασμού και εμπιστοσύνης μεταξύ μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικών.

Η στελέχωση των τμημάτων ένταξης, η παρουσία εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης, σχολικών νοσηλευτών, ειδικού βοηθητικού προσωπικού, ψυχολόγων, η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στα ΚΕΔΑΣΥ είναι ορισμένοι από τους παράγοντες που επηρεάζουν σημαντικά τη σχολική ζωή και συμβάλλουν στη δημιουργία θετικού προσήμου στις σχέσεις μαθητών-εκπαιδευτικών. Η μέριμνα για όλα αυτά λειτουργεί υποστηρικτικά προς αυτή την κατεύθυνση.

Όλες οι παραπάνω προσπάθειες γίνονται παρόλη την γενικευμένη αίσθηση υποτίμησης της δουλειάς των εκπαιδευτικών από την πολιτεία. Πιο συγκεκριμένα, η έλλειψη σεβασμού από το κράτος προς τους εκπαιδευτικούς εκδηλώνεται στο μισθό μας, στην κατάργηση της επιμόρφωσης με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, στην εκφοβιστική νομοθεσία για την αξιολόγηση, αλλά και στον περιορισμό της επαγγελματικής και επιστημονικής μας αυτονομίας, όπως για παράδειγμα αυτή εκδηλώθηκε στην εισαγωγή των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί η αύξηση του γραφειοκρατικού ελέγχου και ο περιορισμός στη θεματολογία

Σχέσεις σχολείου - οικογένειας

(Αξιολόγηση: 4)

Η συνεργασία του σχολείου με τους γονείς διευκολύνεται από τη σταθερή παρουσία εκπαιδευτικών σε ένα σχολείο, έτσι ώστε η σχέση εκπαιδευτικών γονέων να μην ξεκινάει κάθε χρόνο από το μηδέν. Οι ελαστικές σχέσεις εργασίας των εκπαιδευτικών και η χρόνια αδιοριστία, συνεπάγονται υπερβολική κινητικότητα από σχολική μονάδα σε σχολική μονάδα και επηρεάζουν αρνητικά (αλλού λιγότερο κι αλλού περισσότερο) την ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων με τους γονείς.

Από την άλλη πλευρά, η οικονομική και επαγγελματική ασφάλεια και άνεση δίνουν τη δυνατότητα στους γονείς να ασχοληθούν σε βάθος και σταθερά με τη σχολική πορεία των παιδιών τους, γεγονός που διευκολύνει τη συνεργασία τους με το σχολείο, είτε ατομικά είτε μέσα από την ενίσχυση των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων. Στη χώρα μας όμως οι σχέσεις σχολείου οικογένειας δυσχεραίνονται καθοριστικά από την κοινωνική, οικονομική και πολιτική περιθωριοποίηση μεγάλου αριθμού γονέων μέσα από τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, τη διάλυση των εργασιακών σχέσεων, την απορρύθμιση των ωραρίων των εργαζομένων, την εκτεταμένη φτώχεια, την αύξηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας, την ανεπάρκεια των μηχανισμών κοινωνικής πρόνοιας, την ιδιωτικοποίηση της ειδικής αγωγής, την αφυδάτωση των δημοκρατικών μηχανισμών. Για τους γονείς αυτούς υπάρχουν πολύ πιο πιεστικές καθημερινές προτεραιότητες οι οποίες αφορούν την καθημερινότητά τους και την επιβίωση τους.

Τέλος, οι γονείς μαθητών με δυσκολίες και ανάγκη σημαντικής ενίσχυσης, αποδέχονται συνήθως μοιρολατρικά την πραγματικότητα αυτή, αποφεύγοντας την αναμέτρηση μαζί της. Η δημιουργία και η δημόσια χρηματοδότηση μόνιμων αντισταθμιστικών δομών θα επηρέαζε σημαντικά τη δυνατότητα του σχολείου να συνεργαστεί μαζί

τους.

Βέβαια σε όλα αυτά πρέπει να προστεθούν οι δυσκολίες που προέκυψαν από τα υγειονομικά πρωτόκολλα αντιμετώπισης του covid19: περιορισμός των φυσικών συναντήσεων και των επισκέψεων των γονέων στο σχολείο, τεχνολογικά και άλλα προβλήματα με τις εξ αποστάσεως συναντήσεις. Οι εκπαιδευτικοί, χωρίς ουσιαστική κρατική βοήθεια, με δικές τους πρωτοβουλίες και χρησιμοποιώντας δικά τους μέσα έδωσαν πολλές λύσεις στα σχετικά προβλήματα.

287 λέξεις

Θετικά σημεία

1. Ενιαίοι και καθολικοί μορφωτικοί και παιδαγωγικοί στόχοι για όλα τα παιδιά.
2. Διατήρηση του χαρακτήρα του νηπιαγωγείου, ολιστική προσέγγιση της γνώσης, έμφαση στο πώς μαθαίνουμε.
3. Διδακτικό υλικό που παράγεται από τους εκπαιδευτικούς της πράξης και βρίσκεται ελεύθερο στο διαδίκτυο.
4. Καθημερινή από τους εκπαιδευτικούς ανατροφοδότηση των μαθητών και των γονέων για την πρόοδο και τις δυσκολίες των ίδιων των μαθητών.
5. Αύξηση του συνολικού αριθμού των εκπαιδευτικών που στελεχώνουν την παράλληλη στήριξη.
6. Οι επιτυχείς προσπάθειες των εκπαιδευτικών να διατηρήσουν κάποια μορφή σχολείου κατά τη διάρκεια της καραντίνας, με αποκλειστικά δικά τους μέσα.
7. Το τεράστιο έργο και το πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό που παρήγαγαν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.
8. Οι καθημερινές προσπάθειες διαμόρφωσης αντισταθμιστικών και μορφωτικά επωφελών παιδαγωγικών πρακτικών.

Σημεία προς βελτίωση

1. Μείωση του αριθμού των παιδιών στην τάξη (15 μαθητές ανά τμήμα).
2. Οργάνωση και διευκόλυνση πρόσβασης στο πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό που παράχθηκε στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πράξης και βρίσκεται ελεύθερο στο διαδίκτυο.
3. Συστηματική και μακροχρόνια παρέμβαση για τον δραστικό περιορισμό της προσφυγής σε μορφές που νοθεύουν τον δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης (ποικίλα υλικά που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων).
4. Σταθερή και όχι ευκαιριακή στελέχωση όλων των θέσεων παράλληλης στήριξης, τμημάτων ένταξης. Δημιουργία οργανικών θέσεων.
5. Καταγραφή, οργάνωση, ανάδειξη του πλούσιου διδακτικού υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που παράχθηκε στη διάρκεια της καραντίνας.
6. Εξέταση του περιεχομένου των διδακτικών πρακτικών ως προς τη μορφωτική τους ωφέλεια και την αντισταθμιστική τους δυναμική και όχι ως προς τον

καινοτόμο χαρακτήρα τους.

7. Ριζικός περιορισμός της υπερβολικής κινητικότητας των εκπαιδευτικών. Μονιμοποίηση των αναπληρωτών.
8. Αντιμετώπιση της ανεργίας, της φτώχειας και της περιθωριοποίησης μεγάλων τμημάτων της ελληνικής κοινωνίας, ώστε όλοι οι γονείς να μπορέσουν να παρακολουθήσουν και να υποστηρίξουν την πρόοδο των παιδιών τους.

Εκσυγχρονισμός της υλικοτεχνικής υποδομής όλων των σχολείων

Διοικητική λειτουργία

Ηγεσία - Οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας

(Αξιολόγηση: 4)

. Ηγεσία - Οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας.

Η διατύπωση στόχων για κάθε σχολική μονάδα χωριστά εξαρτάται και καθορίζεται από τις δυσκολίες και τα εμπόδια που θέτει το ευρύτερο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής της κυβέρνησης. Σήμερα η πολιτική αυτή αντιμετωπίζει εχθρικά το ζωντανό στοιχείο της εκπαίδευσης. Το έχει εγκαταλείψει αβοήθητο σ' ένα κυκεώνα προβλημάτων και αντιξοοτήτων που γεννά η υγειονομική κρίση της πανδημίας και οι συνακόλουθες επιπτώσεις της στη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού. Οι γονείς των μαθητών μας αναζητούν από το σχολείο και τους λειτουργούς του τις απαντήσεις που δεν δίνει η πολιτική αυτή. Το βάρος είναι δυσανάλογα μεγάλο για να το επωμισθεί κάθε σχολική μονάδα χωριστά.

Η έλλειψη των αναγκαίων οικονομικών πόρων που μετά βίας ικανοποιούν τις λειτουργικές ανάγκες του σχολείου και δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των σχολικών υποδομών, η έλλειψη σταθερού και μόνιμου εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού, ο μεγάλος αριθμός αναπληρωτών που κάθε χρόνο μεταβάλλουν την ανθρωπογεωγραφία του συλλόγου διδασκόντων, η καθυστερημένη κάλυψη των αναγκών του σχολείου με εκπαιδευτικούς που οδηγεί στην υπολειτουργία σημαντικών δομών (ολοήμερο, τμήματα ένταξης, παράλληλη στήριξη κ.ά.), είναι μερικά από τα δεδομένα που δεν επιτρέπουν τη διατύπωση στόχων πέρα από την αυτουόλητη εξασφάλιση των υπαρξιακών όρων επιβίωσης κάθε σχολικής μονάδας.

Στην άλλη όψη του νομίσματος οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές, όταν δεν απουσιάζουν ή αποσύρονται από την επίλυση σοβαρών προβλημάτων, με την παρέμβασή τους στην εσωτερική ζωή των σχολείων δημιουργούν περισσότερα. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας της Σχολικής Μονάδας από υπόθεση του σχολείου και του συλλόγου διδασκόντων που οριοθετεί λειτουργικά τις σχέσεις στο εσωτερικό της σχολικής κοινότητας μετατράπηκε σε ένα σύνολο γραφειοκρατικών διαδικασιών που δυσχεραίνουν τη σχολική ζωή και την ετεροκαθορίζουν από εξωτερικούς παράγοντες που δεν έχουν καμιά γνώση των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν σ' αυτήν .

Σε κάθε περίπτωση αυτά τα ζητήματα δεν αφορούν την «ηγεσία και διοίκηση των σχολείων». Αφορούν το σύνολο της σχολικής κοινότητας. Η διαμόρφωση ενός συμμετοχικού, συλλογικού και συνεργατικού πλαισίου εργασίας όλων των παραγόντων της σχολικής ζωής υπονομεύεται από τις κυβερνητικές πολιτικές διαχωρισμού τους σε αξιολογητές και αξιολογούμενους, σε ηγεσία και προσωπικό, την κάθετη κατηγοριοποίηση και τις ταμπέλες σε ανεπαρκείς, επαρκείς, πολύ καλούς και εξαιρετους, κλπ.

Σχολείο και κοινότητα

(Αξιολόγηση: 4)

Η δικτύωση μεταξύ σχολείων θα μπορούσε να προσφέρει έναν χώρο δημόσιας συζήτησης, για την ανταλλαγή εκπαιδευτικών πρακτικών, πρακτικών επίλυσης κοινών προβλημάτων και διαδικασιών επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, την ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών καθώς και τη συντονισμένη δράση για την επίτευξη κοινών σκοπών. Θα μπορούσε να συμβάλει στην ενεργοποίηση των συνεργαζόμενων σχολείων σε μια κατεύθυνση υιοθέτησης αντισταθμιστικών πρακτικών για την ισότιμη μόρφωση των μαθητών που προέρχονται από στρώματα και κοινωνικές ομάδες που μειονεκτούν και την εν γένει βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου που παρέχει το ελληνικό δημόσιο σχολείο προς όφελος όλων των μαθητών. Η αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας δικτύωσης εξαρτάται από ποικίλους παράγοντες όπως η επάρκεια των οικονομικών πόρων, ο διαθέσιμος σχολικός χρόνος, η σταθερότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού και η παροχή κινήτρων που το κινητοποιούν.

Στο περιβάλλον του ελληνικού σχολείου που υποφέρει από τη χρόνια υποχρηματοδότηση, την άκαρπη και ατελέσφορη διαχείριση του σχολικού χρόνου που εξουθενώνει τους εκπαιδευτικούς, την αδιάκοπη μετακίνηση εκπαιδευτικών από σχολείο σε σχολείο και την έλλειψη σταθερού και μόνιμου προσωπικού η συγκρότηση δικτύων σχολείων αποτελεί δυσεπίλυτο πρόβλημα. Ταυτόχρονα η αύξηση του φόρτου εργασίας των διευθυντών χωρίς την ύπαρξη γραμματειακής υποστήριξης περιορίζει τις δυνατότητες αποτελεσματικού συντονισμού διαφορετικών σχολικών μονάδων. Στο επίπεδο των κινήτρων δεν εκφεύγει από την προσοχή μας ότι τα τελευταία χρόνια συνολικά ο φόρτος εργασίας των εκπαιδευτικών και των Προϊσταμένων Νηπιαγωγείων έχει δραματικά αυξηθεί κι εμπλουτιστεί με νέα καθήκοντα (υπεύθυνος σχολικής βίας, υπεύθυνος covid, έλεγχος δηλώσεων, self-test, διαδικασίες προσλήψεων αναπληρωτών-παρουσιολόγια, επιβεβαιώσεις-επικαιροποίηση στοιχείων στο καταγραφικό σύστημα Myschool κλπ). Την ίδια ώρα ο μισθός μας παραμένει καθηλωμένος για περισσότερα από δέκα χρόνια σχηματοποιώντας μια αντίφαση που μειώνει την διαθεσιμότητα για τα επιπλέον και μάλλον σύνθετα καθήκοντα που συνεπάγεται η παραγωγή έργου στα πλαίσια ενός δικτύου σχολείων.

Θετικά σημεία

1. Η συνεχής προσπάθεια των εκπαιδευτικών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του ρόλου τους και στα καθήκοντά τους παρά τα εμπόδια που θέτουν οι εκπαιδευτικές πολιτικές του ΥΠΑΙΘ.
2. Η θετική και σε γενικές γραμμές επιτυχής προσπάθεια των εκπαιδευτικών να κρατήσουν ζωντανή την εκπαιδευτική διαδικασία κατά τη διάρκεια της καραντίνας και να συμπεριλάβουν σ' αυτήν ακόμα και τους μαθητές που δεν διέθεταν τα απαραίτητα μέσα για την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση.

Ο διαρκής αγώνας των εκπαιδευτικών να εξασφαλίσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις επιβίωσης των σχολείων παρά την χρόνια υποχρηματοδότηση των σχολικών μονάδων

Σημεία προς βελτίωση

1. Η έλλειψη των αναγκαίων πόρων για την λειτουργικές ανάγκες των σχολείων.
2. Η έλλειψη σταθερού και μόνιμου εκπαιδευτικού προσωπικού σε συνάρτηση με τον μεγάλο αριθμό αναπληρωτών εκπαιδευτικών που μεταβάλλουν κάθε χρόνο τη σύνθεση του συλλόγου διδασκόντων.
3. Η καθυστερημένη κάλυψη των κενών σε εκπαιδευτικό προσωπικό που οδηγεί

- στην υπολειτουργία σημαντικών εκπαιδευτικών δομών.
4. Η απαλοιφή της θεσμοθετημένης παρέμβασης στην εσωτερική ζωή των σχολείων εξωτερικών παραγόντων που την ετεροκαθορίζουν.
 5. Ο διαχωρισμός των σχολείων στη βάση ποσοτικών διακρίσεων που οδηγούν στην κατηγοριοποίηση των σχολείων και την δημιουργία επιλέξιμων/ανταγωνιστικών προφίλ για κάθε σχολική μονάδα.
 6. Η άκαρπη και ατελέσφορη διαχείριση του σχολικού χρόνου που εξουθενώνει τους εκπαιδευτικούς.
 7. Η πρόσληψη διοικητικού προσωπικού για την γραμματειακή υποστήριξη των σχολικών μονάδων.
 8. Η μείωση ωραρίου όταν δεν είναι δυνατή (μονοθέσια/ολιγοθέσια), να συνεπάγεται υπερωριακή αποζημίωση.
 9. Η απαλλαγή των εκπαιδευτικών από εξωδιδασκικά καθήκοντα που δυσχεραίνουν το έργο τους και απομειώνουν τον διαθέσιμο χρόνο που αφιερώνουν στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών τους.
 10. Η αύξηση των μισθολογικών απολαβών των εκπαιδευτικών.

Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις

(Αξιολόγηση: 4)

Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις

Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις παράλληλα με την άσκηση των διδακτικών και των λοιπών επαγγελματικών τους καθηκόντων δεν είναι ούτε εύκολη ούτε και ουσιαστική, από τη στιγμή που είναι σχεδόν αναγκαστική, αν όχι αποτέλεσμα σιωπηρών εκβιασμών. Πρέπει να αντικατασταθεί από προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς και με θεματολογία εστιασμένη σε πραγματικές ανάγκες που επιλέγεται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Σχετικές προτάσεις έχουν κατατεθεί και από Παιδαγωγικά Τμήματα.

Η κατάργηση της επιμόρφωσης με παράλληλη απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα μετράει ήδη περισσότερα από δέκα χρόνια. Η οικονομική πολιτική των μνημονίων οδήγησε στη διάλυση των διδασκαλείων. Τα διδασκαλεία ωστόσο έδιναν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα επαγγελματικού και επιστημονικού αναστοχασμού. Τους επέτρεπαν να συνδεθούν ξανά με τις επιστημονικές πρακτικές και αναζητήσεις των σύγχρονων παιδαγωγικών λόγων. Η διετής απαλλαγή από τις καθημερινές επαγγελματικές υποχρεώσεις και η εμπλοκή στην επιστημονική τους θέωση αποτελούσε μια εξαιρετική ευκαιρία για τους εκπαιδευτικούς να επανεξετάσουν την εκπαιδευτική τους πρακτική, να την εμπλουτίσουν, να την τροποποιήσουν ή να την αναθεωρήσουν με νέες μεθόδους, στρατηγικές, προγράμματα, υλικά και τεχνολογία. Ήταν η αναγκαία επανασύνδεση με κάποια ευρύτερη αναζήτηση, ώστε να μην αφεθεί η διδακτική πράξη στη συνήθεια και την ρουτίνα.

Τη θέση των διδασκαλείων πήρε μια άναρχη αγορά μεταπτυχιακών σπουδών και επιμορφωτικών σεμιναρίων, όπου η φοίτηση γίνεται παράλληλα με την άσκηση του επαγγέλματος. Το σχήμα «πρωί δουλειά, απόγευμα σπουδές», πέρα από κάποιες εξαιρέσεις, επηρεάζει αρνητικά τόσο την ποιότητα των σπουδών όσο και την ποιότητα της δουλειάς, ενώ αποκλείει από την επιμόρφωση τόσο την μεγάλη πλειονότητα των συναδέλφων με

οικογενειακές και άλλες υποχρεώσεις όσο και όλους όσους δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώνουν τα δίδακτρα που απαιτούν τα πανεπιστήμια, από τον ισχνότατο μισθό τους. Αυτό βέβαια δεν εμποδίζει την ανάπτυξη της σχετικής αγοράς, αφού η προσφυγή σε αυτήν απαιτείται από την πρόσφατη νομοθεσία τόσο για την πρόσληψη όσο και για την συμμετοχή στις διαδικασίες επιλογής στελεχών.

Για να αποκατασταθεί το δικαίωμα όλων των ενδιαφερόμενων συναδέλφων στην επιμόρφωση, θα πρέπει η συμμετοχή στις σχετικές δράσεις να απαλλαγεί τόσο από την υποχρέωση καταβολής διδάκτρων όσο και από την υποχρέωση της παράλληλης εργασίας.

Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα

(Αξιολόγηση: 4)

Οι διοικητικές, οργανωτικές και γραφειοκρατικές προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των σχολείων σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα είναι τόσο μεγάλες και αποδεικνύονται τόσο χρονοβόρες, που εύλογα δημιουργείται η πεποίθηση ότι θα ήταν σε κάθε περίπτωση πιο επωφελές για τους μαθητές των σχολείων αν ο ίδιο χρόνος αφιερώνονταν σε δράσεις και παρεμβάσεις που δεν θα εντάσσονταν σε επίσημα πλαίσια.

Ωστόσο, η έξοδος των μαθητών/τριών και η συνάντηση με άλλα πολιτισμικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά πλαίσια κινητοποιούν τις διεργασίες μάθησης και θα αποτελούσαν ευκαιρίες για παιδιά που προέρχονται από κοινωνικά και οικονομικά στρώματα με δυσκολίες πρόσβασης σε ταξίδια κ.λπ. αν ήταν δωρεάν. Επίσης είναι πολύ χρήσιμο οι εκπαιδευτικοί να συνομιλούμε με άλλους εκπαιδευτικούς και να ανταλλάσσουμε ιδέες. Τα σχολεία στην Ελλάδα θα πρέπει να αποκτήσουν την κατάλληλη υποδομή (π.χ. γραμματειακή στήριξη, τεχνικές υποδομές κ.λπ.) για να στηρίξουν τέτοιες πρωτοβουλίες.

Η ενίσχυση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε δράσεις κοινωνικού ενδιαφέροντος απαιτεί την αποκατάσταση ενός σταθερού πλαισίου εργασίας στο σχολείο και τον τερματισμό μιας περιόδου συνεχών και αμφιλεγόμενων επιχειρήσεων αλλαγής του.

Σε κάθε περίπτωση η αίσθηση της κοινωνικής και μορφωτικής ευθύνης που φέρουν οι εκπαιδευτικοί, τους στηρίζει στην ανάληψη διδακτικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση απειλών όπως ο φασισμός και η περιβαλλοντική κρίση και για την καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης και σεβασμού όλων των ανθρώπων και ιδιαίτερα των πιο αδύναμων.

Θετικά σημεία

1. Συνεχής διάλογος μεταξύ των εκπαιδευτικών της πράξης για θέματα παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών.
2. Ελεύθερη ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού από τους εκπαιδευτικούς της πράξης στο διαδίκτυο.
3. Διδακτικές παρεμβάσεις και προγράμματα για την ευαισθητοποίηση απέναντι σε ζητήματα όπως η περιβαλλοντική κρίση, ο πόλεμος, η βία και την καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης και σεβασμού όλων των ανθρώπων και ιδιαίτερα των πιο αδύναμων.

Σημεία προς βελτίωση

1. Επαναφορά της απαλλαγής από τα διδακτικά καθήκοντα κατά την περίοδο της επιμόρφωσης, κατά τον τρόπο των διδασκαλείων που δυστυχώς καταργήθηκαν.

2. Κατάργηση ή τουλάχιστον δραστικός περιορισμός της εμπορευματοποίησης των επιμορφωτικών και μεταπτυχιακών σπουδών και κατάργηση της αγοράς μορίων για τον διορισμό και τη συμμετοχή στην επιλογή στελεχών.